

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Newsletter

Americký program

05/2010

Měsíčník o Americe

V tomto vydání najdete

ZPRAVODAJSTVÍ:

Brazílie: Summit zemí BRICu

Ekvádor: Prezident provádí reorganizaci kabinetu

Spojené státy: Soudce Stevens ohlásil odchod do důchodu

MINIANALÝZY:

Chile: Obvinění španělského soudce Grazóna vyvolalo v Chile masivní odezvu

Zpravodajství

Bolívie

Překvapivý výsledek regionálních voleb

Během prvního dubnového víkendu se v Bolívii uskutečnily volby do regionálních a městských zastupitelstev. Událost byla výjimečná a ostře sledovaná již z toho důvodu, že regionální volby byly první svého druhu v zemi. Zároveň před volbami probíhala debata o tom, zda si strana prezidenta Moralese *Movimiento al socialismo* (MAS) udrží silnou pozici, či zda získá opozice do budoucna silnější hlas, než jaký měla dosud. Po pozdním vyhlášení výsledků způsobeném přepočítáváním hlasů se ukázalo, že MAS sice s převahou zvítězila v šesti z devíti bolivijských regionů, ale nepodařilo se jí zajistit si vítězství v regionech, které jsou tradičně nakloněny opozici. Těmi jsou jihovýchodně situované oblasti Santa Cruz (kde zvítězila strana *VERDES*), Tarija (strana *Camino al Cambio Alianza Nacional, CC*) a Beni (*Primero el Beni*).

Ještě větším překvapením byly výsledky voleb starostů. MAS totiž dokázala obsadit pozice v pouhých třech z celkových deseti významných měst. Tato skutečnost odráží fakt, že MAS je široce podporována především venkovským obyvatelstvem, zatímco města čím dál více tíhnou k pravicové alternativě. Celkem bylo v zemi voleno 2 502 zástupců místní samosprávy. Celostátně sice MAS zůstává převaha, ovšem ne již tak jednoznačná jako dříve.

Brazílie

Summit zemí BRICu

V polovině dubna proběhl ve městě Brasilia dvoudenní summit čtyř rychle se rozvíjejících ekonomik světa – Brazílie, Ruska, Indie a Číny. Pro označení těchto ekonomik se používá akronym BRIC, který byl poprvé použit investiční bankou Goldman Sachs v roce 2001. Podle ekonomů by se ekonomiky těchto států měly stát v roce 2050 díky svému rychlému růstu dominantními ekonomikami světa. V současné době země BRICu představují asi 40 procent světové populace a tvoří 20 procent celosvětové ekonomiky. K těmto rychle rostoucím ekonomikám se i počítá Jižní Afrika, jejíž prezident J. Zuma také na summit dorazil a jednal s brazilským prezidentem Lulou a indickým premiérem M. Singhem.

První summit uskupení zemí BRICu se uskutečnil minulý rok v ruském Jekatěrinburgu. V důsledku finanční krize a oslabování dolaru uvažovali v té době lídři těchto zemí, že se zbaví dolaru jako své rezervní měny a ustanoví měnu novou. Podle oficiálních informací není hledání alternativy k americkému dolaru na programu letošního summitu v Brazílii. Setkání posloužilo především k prohloubení ekonomické spolupráce mezi ekonomikami BRICu. Například Brazílie prohloubila ekonomickou spolupráci s Čínou v oblasti těžby ropy u brazilských břehů, v plánu jsou významné investice do brazilské infrastruktury a v neposlední řadě spolupráce při vývoji družic.

Chile

Bývalý prezident Ricardo Lagos popírá dohady, že by se Chile účastnilo regionálních závodů ve zbrojení

Peruánský ministr zahraničí José Antonio García Belaúnde vyjádřil na fóru Evropa-Latinská Amerika-Spojené státy, pořádaném koncem dubna v Madridu, své obavy, že Chile vydává v poslední době velké výdaje na obranu, a vybízí tak ke zbrojním závodům v regionu.

Bývalý chilský prezident Ricardo Lagos v reakci na toto vystoupení prohlásil, že jeho země v žádném případě neusiluje o zbrojní závody. Zdůraznil, že chilská obranná politika je navíc v tomto

směru velmi transparentní, což mimo jiné dokazuje přesné dodržování postupů stanovených Spojenými národy pro podobný druh transakcí, přičemž veškeré obchody se uskutečňují skrze Ekonomickou komisi pro Latinskou Ameriku.

Na otázku, zda chilské zbrojní investice mohou být odpovědí na poměrně rozsáhlé zbrojení zemí jako je Venezuela nebo Brazílie, Lagos reagoval konstatováním, že se Chile z hlediska výdajů na obranu, nahlíženo v absolutních číslech, rozhodně nepohybuje na tak vysoké úrovni. Při této příležitosti bývalý prezident naznačil možnost, že vytvoření mezinárodního orgánu dohlížejícího na transparentnost obchodů se zbraněmi by mohlo podobným domněnkám v budoucnu předejít. Sousední státy jsou podle Lagose naprosto bez obav, protože chilská politika byla v tomto ohledu vždy zcela průhledná.

Chile v letošním roce ohlásilo svůj záměr nakoupit od Holandska osmnáct bojových stíhaček F-16, rovněž potvrdilo probíhající rozhovory s Ruskem o možném budoucím nákupu transportních helikoptér Mi-17.

Senátor Larraín (UDI): Vláda by měla prodat deník *La Nación* a učinit tak z něho nezávislé médium

Hernán Larraín, senátor za UDI, která spolu s RN tvoří vládní koalici, prohlásil, že podle jeho názoru deník *La Nación* v posledních dvou desetiletích po pádu diktatury nenaplňoval své novinářské poslání poskytovat nezávislé a objektivní informace, což je, jak se domnívá, dostatečným důvodem, aby se vláda zbavila svého majoritního vlastnického podílu v tomto sdělovacím prostředku.

Senátor vyslovil přesvědčení, že každý deník má právo na formulaci určitého vlastního názoru, avšak pokud jde o zpravodajství, měl by poskytovat přesné, pravdivé a objektivní informace pocházející z nezávislých zdrojů. Tento předpoklad ovšem *La Nación* podle Larraína nesplňovala. Naopak, kvůli své vazbě na vládu se deník významně zpolitizoval a je na místě položit si otázku, zda je v zájmu současné vlády nadále udržovat svůj vlastnický podíl v tomto listě.

Podle senátorova názoru by vláda měla deník prodat. Odkoupit by jej měl někdo, kdo mu bude schopen navrátit novinářskou věrohodnost vyplývající z kvalitní práce a seriózního přístupu k informacím tak, aby se mohl zařadit se mezi ostatní respektovaná chilská média.

La Nación se v 80. letech stal prakticky oficiálním médiem Pinochetova režimu, po jeho pádu se přizpůsobil novým podmínkám a postavil se na stranu středo-levicové vlády. Během prezidentské kampaně v roce 2009 Sebastián Piñera obvinil deník, že poskytuje až příliš významnou podporu jeho konkurentovi v boji o prezidentský post. Později se vyjádřil v tom smyslu, že do budoucna by se deník měl stát nezávislým a respektovaným periodikem. Krátce po nástupu do funkce přitom Piñera vyměnil vedoucí představitele společnosti, která deník provozuje.

Ekvádor

Prezident provádí reorganizaci kabinetu

Prezident Rafael Correa se rozhodl změnit radikálně složení stávající vlády a přizpůsobit ji více svému plánu, jímž je podle jeho slov další radikalizace „občanské revoluce“ v zemi. Tento krok lze chápat jako důslednější aplikaci zásad socialismu 21. století, ke kterému se Correa hlásí, a tudíž jako snahu obklopit se osobami, které by napomáhaly směřování současné vlády více doleva. V nových funkcích nastoupila Verónica Sión jako ministryně průmyslu, Katuska King jako ministryně pro koordinaci obchodní politiky, José Serrano jako ministr spravedlnosti, Gloria Vidal jako ministryně školství a Jorge Glass jako ministr koordinující strategické sektory (doprava, energetika, obnovitelné zdroje, telekomunikace). Ximena Ponce je nyní novou ministryní pro ekonomické a společenské začlenění, María de los Ángeles Duarte bude zastávat funkci ministryně dopravy, Jaime Guerrero se ujme postu ministra pro telekomunikace. Kabinet doplnil Sebastián Roldán jako ministr pro transparentnost.

V první vlně změn vyměnil Correa celkem 13 osob na vysoce postavených místech vlády. S reorganizačním týmem ovšem neskončil; o dva týdny později oznámil výměnu několika dalších veřejných činitelů. Ministerských funkcí se mají ujmout Wilson Pástor (neobnovitelné zdroje), David Chiriboga (zdravotnictví) a Erika Silva (kultura). Svého současného postu se dokonce vzdá generální tajemník Andského společenství Fredy Ehlers, aby mohl nastoupit na post nového ministra pro cestovní ruch. Prezident oznámil, že provedené změny kabinetu ještě nejsou definitivní. Prohlásil, že je stále třeba zvyšovat kvalifikaci veřejných činitelů a napomáhat tím rozvoji země na základě současné socialistické ústavy.

Integrační seskupení Unasur vytvořilo novou instituci

Zástupci všech dvanácti členských zemí Unie jihoamerických národů (Unasur) schválili pod ekvádorským předsednictvím rozhodnutí, které by mohlo uskupení pomoci k prohloubení integračního procesu: byla vytvořena Rada pro školství, kulturu, vědu a technologii. Konkrétní plán činnosti bude nově vytvořená Rada schvalovat až v létě, už teď je ale jasné, že prvními cíli bude založení agentury pro dohled nad srovnatelnou kvalitou vysokoškolského vzdělání či vydávání společného vědeckého časopisu. Dalším pozitivním aspektem je fakt, že Rada by mohla poskytnout vhodný prostor pro konference o kultuře členských zemí a pro vzájemnou výměnu informací ve zmíněných oblastech. Rada bude pracovat na bázi pracovních skupin, vytvořených ze zástupců všech členských států.

Kolumbie

Osvobození unesených osob – důsledky a vyhlídky

Osvobození Emilia Pabla Moncayi – nejdéle zadrženého policejního důstojníka - na konci měsíce března oživilo diskuzi ohledně osudu dalších osob nacházejících se v rukou gerily FARC. Debat se zpravidla účastní novináři a odborníci na toto téma. Obecně převládá obava, že poté, co byly osvobozeny klíčové osoby (připomeňme osvobození bývalé prezidentské kandidátky Ingrid Betancourt a dalších 14 osob 2.července minulého roku) i Moncayo, který se díky snahám svého otce stal zosobněním boje za svobodu, ztratilo osvobozování zbývajících zajatců na aktuálnosti i prestižnosti (připomeňme například loňské zapojení venezuelského prezidenta Cháveze, který se na podzim zapojil do zprostředkování osvobození Moncaya). Skepsi v tomto směru posiluje i vyjádření gerilového uskupení, že neplánují další jednostranná osvobození zajatců.

Vstřícnost nelze očekávat ani z vládních kruhů. Ministr obrany Gabriel Silva se vyjádřil, že doufá v důkladné prošetření potenciálních vazeb mezi senátorkou Piedad Córdoba, která organizovala celou osvobozovací akci, a gerilou. Zároveň dodal, že během vyšetřování by měly být aplikovány stejné postupy jako se uplatňují v případech podezření z kolaborantství u armády. Senátorka je podezíraná ze spolupráce, propagace a narušení národní jednoty. Státní návladní Alejandro Ordóñez podpořil obvinění ministra obrany vyjádřením, že Piedad Córdoba se objevuje v dokumentech v počítačích zabavených FARCu pod jménem Teodora Bolívar. Do nástupu nové vlády tak nelze očekávat nějaký zásadnější zvrát v přístupu k zajatcům v rukou gerily.

Předvolební horečka vrcholí

S blížícím se termínem prezidentských voleb se spekuluje o možnostech jednotlivých kandidátů na vítězství. Obecně panuje názor, že žádný z kandidátů nezíská dostatek hlasů v prvním kole (30. května) a rozhodující vliv proto budou mít koalice před případným druhým kolem voleb, jež se má uskutečnit 20.června.

Politické strany soustřeďují své síly na to, aby voličům ukázaly svou jednotu a sílu. Konzervativní strana, která v poslední době čelí fenoménu odpadlíků připojujících se ke kampani Juana Manuela Santose (Partido de la U), se v rámci nominačního sjezdu snažila ukázat jako jednotná strana vymezující se vůči Straně U, jež byla jejím dosavadním vládním koaličním partnerem. Zároveň se snažila rozptýlit pochybnosti ohledně možné izolace Felipe Ariase (Uribem preferovaný kandidát na prezidenta, který však nebyl v primárkách zvolen). Polo Democrático Alternativo (PDA) rovněž na poslední chvíli demonstuje jednotu – bývalý předseda strany Carlos Gaviria podpořil po téměř sedmiměsíčním konfliktu odstartovaném jeho nezvolením za kandidáta strany na prezidentský post, Gustava Petra. V průběhu měsíce rovněž došlo ke spojení Santana Mockuse a Sergia Fajarda, který bude aspirovat na pozici viceprezidenta (v parlamentních volbách neobhájil dostatek hlasů k tomu, aby se mohl kvalifikovat jako kandidát své strany). S výjimkou posledně

jmenovaných všechny strany (včetně nejmenované Liberální strany a Strany zelených) prohlašují, že možnosti aliance s jinými politickými stranami v prvním kole nezvažují.

Ačkoli voliči definují zaměstnání, zdravotní péči a vzdělání jako problematická témata, kandidáti nabízející konzistentní program zaměřený na jejich řešení získávají v průzkumech veřejného mínění jen velmi malý kredit. Podle průzkumu prováděného na konci měsíce lze očekávat, že souboj ve druhém kole spolu svede Juan Manuel Santos a Antanta Mockus. Předpokládá se, že Noemí Sanín obsadí třetí místo, Gustavo Petro místo čtvrté. Nejhorší skóre má zatím kandidát Liberální strany, Rafael Pardo.

Mexiko

Vývoj mexické ekonomiky v poslednom období

Po krízovom období, ktoré mexická ekonomika zažila v uplynulom roku, sa podľa predpokladov OECD v priebehu tohto roku opäť rozbehne správnym smerom. Pôvodné prognózy tejto organizácie hovorili o očakávanom raste na úrovni cca 3 % HDP za rok 2010, avšak posledné vyjadrenia riaditeľa sekcie OECD pre Latinskú Ameriku Jeffa Dayton-Johnsona indikujú rast vo výške 4,5% HDP.

Mexiko bolo v rámci Latinskej Ameriky krajinou, ktorá bola najviac zasiahnutá hospodárskou krízou, čo sa prejavilo aj v prudkom poklese HDP za rok 2009, ktorý sa prepadol o 6,5 %. Pochopiteľne jednou z hlavných príčin poklesu bola úzka previazanosť s ekonomikou USA, ktorej opätovné oživenie napomôže aj mexickej ekonomike.

Napriek optimistickým vyhlídkam však pociťuje v súčasnosti mexická ekonomika aj prudký pokles tzv. remesas (príspevkov, ktoré domov zasielajú Mexičania pracujúci v zahraničí, prevažne v USA). Remesas sú druhým najväčším zdrojom devíz po príjmoch z ropy. Za prvé 2 mesiace tohto roku však ich výška poklesla v medzoročnom porovnaní o takmer 15 %. Príčinou je ešte stále pretrvávajúci dopad krízy na firmy a pracovný trh v USA.

Minister financií Ernesto Cordero v priebehu mesiaca predstavil najbližšie plány vlády v ekonomickej oblasti. Podľa jeho slov stojí mexická ekonomika v súčasnosti pred kľúčovými momentmi, ktoré môžu zásadne ovplyvniť rýchlosť jej postupného oživenia. Za hlavné priority pre nasledujúce obdobie označil rozšírenie úverových možností pre občanov (s cieľom zvýšiť objem peňazí v obehu a podporiť domáci dopyt) ako aj pokračujúce stimulačné investície do infraštruktúry (najmä do sektoru stavebníctva).

Prijatie nového imigračného zákona v Arizone rozpútalo vlnu mexickej nevôle

V priebehu mesiaca prijal senát štátu Arizona nový imigračný zákon, ktorý vyvolal vlnu negatívnych reakcií nielen v rámci hispánskej a osobitne mexickej komunity v USA, ale aj v Mexiku samotnom. Tento zákon považuje v štáte Arizona za trestný čin pobyt cudzincov bez náležitých dokumentov vyžadovaných federálnymi zákonmi. Zároveň dáva polícii povinnosť overiť imigračný status osoby, ak existuje podozrenie, že sa jedná o cudzinca nelegálne pobývajúceho v USA. Cudzincov môže polícia dokonca zatknúť a prepustiť až po potvrdení ich imigračného štatútu. Zákon zároveň ostro sprísňuje tresty za podiel na nelegálnej imigrácii, už i vo forme poskytnutia príbytku takýmto osobám.

Štát Arizona je prvým štátom USA s takto prísnyim zákonom. Jeho pozadím je najmä skutočnosť, že práve tento štát extrémne trpí najviac trpí dopadom nelegálnej migrácie cez mexicko-americkú hranicu i transferom násillia vo vojne drogových kartelov z Mexika do USA. Odhaduje sa, že v Arizone žije až 460 000 nelegálnych imigrantov.

Reakciu na tento zákon poskytla mexická vláda ústami prezidenta Calderóna, ktorý samotný zákon ako myšlienku kriminalizácie migrácie odsúdil. Mexické ministerstvo zahraničných vecí dokonca vydalo upozornenie pre svojich občanov cestujúcich do Arizony, aby sa pripravili na „obťažovanie a dotazovanie bez zjavnej príčiny“. Mnoho mimovládnych zoskupení v USA i Mexiku ako i americkí politici hispánskeho i nehispanškeho pôvodu zákon odsúdili a objavili sa aj prvé súdne žaloby argumentujúce jeho protiústavnosť. Ďalším osudom zákon by mal byť vstup do platnosti v lete tohto roku, pokiaľ však súdy v otázke jeho ústavnosti nerozhodnú inak.

Výmena názorov medzi Mexikom a USA v súvislosti s bojom proti drogovým kartelom

Vojna drogových kartelov a štátu odohrávajúca sa v Mexiku má čoraz väčší dopad na vzájomné vzťahy tejto krajiny s USA. Hladinu rozčerili v poslednej dobe aj vyjadrenia mexického ministra vnútra Fernanda Gómeza Montta, ktorý opätovne „pripomenul“ USA zodpovednosť za dva problémy - ľahkú dostupnosť zbraní, ktoré následne smerujú do Mexika ako i domáci dopyt po drogách - ktoré sú podľa neho hanbou a USA by mali pracovať na ich eliminácii. Na jeho výtku odpovedalo ministerstvo zahraničných vecí USA slovami, že pracovať by sa malo viac, avšak na oboch stranách hranice. Zároveň pripomenulo, že v rámci Iniciatívy Mérida poskytuje USA Mexiku v období 2008-2011 na boj s drogovým obchodom cca 1,3 mld. USD.

V tomto mesiaci opätovne pokračovala vlna násillia predovšetkým v dlhodobom problémovom pohraničnom meste Ciudad Juárez, kde bolo pri akcii ozbrojencov zavraždených 6 federálnych policajtov. Úspechom armády však bolo zatknutie jedného z šéfov kartelu Beltrán-Leyva Gerarda Álvareza Vásqueza, prezývaného „El Indio“, ktorý bol spolu s 18 ďalšími členmi kartelu zatknutý v tomto meste po tvrdej prestrelke s armádou.

Spojené státy americké

Soudce Stevens ohlásil odchod do důchodu

John Paul Stevens, soudce Nejvyššího soudu USA oznámil, že po ukončení stávajícího soudního období na konci června odejde do důchodu. Ačkoliv byl Stevens nominován republikánským prezidentem Geraldem Fordem, stal se jedním z pilířů liberálního (v americkém slova smyslu) křídla soudu. Jeden z jeho nejznámějších výroků představuje rozhodný nesouhlas v případě Bush v. Gore z roku 2000, který ve svém důsledku přičkl vítězství v prezidentských volbách republikánskému kandidátovi.

Prezidentu Obamovi se tak otevírá možnost nominovat již druhého kandidáta na funkci soudce Nejvyššího soudu (loni Obama nominoval a Senát schválil Soniu Sotomayor). Prezident nijak nevychýlí ideologickou rovnováhu soudu, neboť liberálního soudce nahradí pravděpodobně jiným liberálem. Přesto musí brát v potaz možné námitky Senátu a jeho soudního výboru, který musí Obamova kandidáta schválit a kde republikáni teoreticky kontrolují dostatek hlasů pro případný *filibuster*. Při výběru Stevencova nástupce bude prezident Obama brát v potaz nejen profesní schopnosti a právníckou filozofii kandidátů, ale i to, do jaké míry by jejich nominace ovlivnila reprezentativnost Nejvyššího soudu (v současné době je např. mezi soudci pouze jedna žena, jeden Afroameričan a po Stevencově odchodu ani jeden protestant).

Mezi nejčastěji zmiňovanými kandidáty jsou Elena Kagan, která zastupuje federální vládu při jednáních před Nejvyšším soudem, či bývalá děkanka právnické fakulty na Harvardově univerzitě, Diane Wood, soudkyně odvolacího soudu v Chicagu, a Merrick Garland, soudce odvolacího soudu ve Washingtonu, D. C.

Snaha o reformu finančního sektoru pokračuje

Americký senát poté, co příslušný návrh prošel výborem pro zemědělství, zahájil formální debatu o reformě finančního sektoru. Jedná se o snahu reagovat na finanční kolaps na podzim 2008 a zavést přísnější regulační režim tak, aby nebylo znovu nutné zachraňovat finanční instituce pomocí masivních injekcí kapitálu. Senátní návrh počítá s vytvořením nové agentury na ochranu spotřebitelů v rámci amerického Fedu, zavádí proces řízení likvidace upadající firmy pod vedením ministerstva financí, Fedu a federální pojišťovny bankovních vkladů, a zřizuje fond financovaný finančními institucemi, který by pokryl náklady spojené s likvidací. Dále ukládá Fedu povinnost dohlížet nad systemicky důležitými firmami a zavádí přísnější pravidla pro obchod s finančními deriváty.

Republikáni se původně rozhodně stavěli proti návrhu, na konci dubna ovšem nejenže umožnili jeho projednávání, ale též signalizovali ochotu podílet se na jeho konečné verzi. Hlavním důvodem

pro tuto změnu postoje je zřejmě obava z možnosti být vnímání jako zastánci Wall Street v době masové nevraživosti vůči finančním institucím. Příznivcům reformy pomohl též fakt, že *Securities and Exchange Commission* obvinila banku Goldman Sachs z podvodu poté, co banka neinformovala své zákazníky, že hedge fond, který se podílel na vytvoření cenného papíru, jenž banka prodávala klientům jakožto kvalitní investiční instrument, by profitoval v případě neplnění závazků ze strany věřitelů.

Pokud senát schválí návrh zákona, bude muset být sjednocen se zněním, které prošlo dolní sněmovnou již v prosinci minulého roku.

Prezident Obama pořádal jaderný summit

Zástupci 47 světových vlád se sešli na začátku dubna ve Washingtonu na jaderném summitu organizovaném z iniciativy Baracka Obamy. Schůzka, která přímo navazovala na pražský podpis smlouvy *New Start*, měla za cíl redukovat riziko jaderného terorismu a posílit neproliferační režim před nadcházející NPT (*Non-Proliferation Treaty*) konferencí v květnu 2010. Summit přinesl konkrétní výsledky v podobě jednostranných kroků Ukrajiny, Mexika, Kanady a Chile, které zahrnují zničení existujícího jaderného materiálu, případně jeho větší zabezpečení, a omezení rozsahu práce s vysoce obohaceným uranem. Spojené státy se dohodly s Ruskem na spálení vojensky využitelných zásob plutonia. Zřejmě nejdůležitějším bodem summitu bylo setkání prezidenta Obamy a jeho čínského protějšku Chua, které představovalo významný krok ve zlepšování vzájemných vztahů i posun směrem k větší spolupráci v otázce iránského jaderného programu.

Obecně se summit označuje za úspěšný, neboť jasně demonstroval, že hrozba jaderného terorismu je globálním rizikem, na jehož řešení musí mezinárodní společenství spolupracovat. Zároveň ovšem nechal celou řadu otázek otevřených, např. nepřinesl jasnou podporu režimu sankcí vůči Íránu ze strany Číny, stejně tak nepřiměl Izrael, jehož ministerský předseda svou účast odřekl, k podpisu smlouvy NPT.

Venezuela

Návštěva ruského premiéra

Na začátku měsíce se v Caracasu setkali ruský premiér Vladimír Putin a prezident Hugo Chávez Frías, aby prohloubili bilaterální vztahy obou zemí, zejména pak spolupráci v oblasti obrany a energetiky. Ve zmíněných oblastech kooperace podepsali 31 nových dohod, které mimo jiné mohou znamenat další nákup vojenské techniky ze strany Venezuely až za 5 mld. USD. V oblasti těžby ropy bylo vyjednáno zřízení smíšené rusko-venezuelské společnosti s podílem 60%

Venezuela, 40% Rusko, která má v nadcházejících pěti letech zajišťovat těžbu ropy v deltě Orinoka. Těžební projekt Junin 6 si vyžádá počáteční investici 20mld. USD. Prezident Chávez také opakovaně naznačil zájem o snahu vybudovat s ruskou podporou první jadernou elektrárnu v zemi.

Oslavy Bicentennaria v Caracasu

U příležitosti dvoustého výročí boje za nezávislost Latinské Ameriky uspořádala venezuelská vláda v Caracasu dne 19. dubna velkolepé oslavy, jichž se zúčastnili již tradičně prezidenti spřátelených zemí jako Evo Morales, Rafael Correa, Raul Castro a také zvláštní host Cristina Kirchner. Součástí pětihodinové přehlídky bylo defilé domácích i zahraničních vojenských jednotek (Bělorusko, Kuba a další) a také ukázka válečných strojů zakoupených v minulém roce od Ruska. Po skončení oslav proběhl devátý kongres sdružení ALBA

Primárky MUD (Mesa de la Unidad Democrática)

Druhá polovina měsíce se odehrála ve znamení primárek vyhlášených opoziční MUD (Mesa de la Unidad Democrática) na poslední dubnovou neděli. Občané ve 22 volebních okrscích měli možnost vybrat sedminu kandidátů opozice do zářijových parlamentních voleb. Zbylých 143 kandidátů delegovali sami členové MUD. Účast v primárkách dosáhla 9,38% a byla opozicí hodnocena jako úspěch. Přesto čelí ostré kritice ze strany vládní PSUV, která poukazuje na demokratický deficit MUD, protože ta nabídla voličům přímé delegování pouze 22 z celkových 165 kandidátů. PSUV přitom plánuje umožnit ve svých květnových primárkách volbu všech 165 kandidátů.

Zvýšení platů všech členů armády

Zajištění si loajality ve volebním roce byl zřejmě jeden z motivů rozhodnutí prezidenta Cháveze o okamžitém zvýšení platů všech členů armády o 40% s platností od 1. dubna. Podobná zvyšování jsou v současném inflačním prostředí častým tématem diskuzí. Inlace se v zemi každý měsíc zvyšuje o 2-3%, což velmi komplikuje a vyostřuje předvolební náladu Venezuelců.

Minianalýzy**CHILE****Obvinění španělského soudce Grazóna vyvolalo v Chile masivní odezvu**

Tomáš Kristlík

Dne 7. dubna španělský trestní soud rozhodl, že by se známý soudce Baltasar Garzón, který se proslavil odhodláním vyšetřovat zločiny z období Francovy vlády, měl vyjádřit k obviněním pro překročení soudní pravomoci, která proti němu byla nedávno vznesena. Přes možnost předběžného slyšení je více než pravděpodobné, že se celá záležitost nakonec dostane k soudu, pravděpodobně někdy v průběhu následujících měsíců. V nejbližších dnech, možná týdnech, se očekává rozhodnutí o Garzónově dočasném odvolání z funkce na dobu trvání soudního řízení. V případě, že by jej soud shledal vinným z překročení svých pravomocí při vyšetřování zmizení více než 113 000 obětí Francova režimu, které vedl v roce 2008, hrozilo by mu pozastavení výkonu povolání až na dvacet let. Takovýto případný trest by s největší pravděpodobností znamenal ukončení jeho třiatvacetileté kariéry soudce.

Obvinění proti Baltasaru Garzónovi vzešla od organizací jako *Falange Española* a obecně příznivců krajní pravice, kteří tvrdí, že čtyřiapadesátiletý soudce usiloval spíše o vlastní zviditelnění a popularitu než o samotnou věc nastolení spravedlnosti a že se necítí být vázán dodržováním ústavních zákonů jako jiní soudci.

Obdivovatelé naopak soudí, že si Garzón za své pevné odhodlání potírat terorismus, organizovaný zločin a porušování lidských práv, za snahu prosazovat vyšetřování zvěrstev páchaných v letech 1936-1975 i za podporu mezinárodního práva zaslouží všeobecný obdiv a mezinárodní uznání.

Jedním z případů, díky nimž se Garzónovo úsilí dostalo do mezinárodního povědomí, bylo vydání mezinárodního zatykače na bývalého chilského diktátora Augusto Pinocheta. Ten stíhání ve Španělsku nakonec unikl, neboť byl dříve propuštěn z britské vazby pro zdravotní důvody.

Juan Gabriel Valdés, bývalý chilský ministr zahraničí, který pobýval v Madridu na summitu o vztazích Evropské Unie a Latinské Ameriky, vyjádřil své překvapení nad tím, že je španělský soudce obviněn v souvislosti se snahou objasnit zločiny Francovy éry. Podle jeho vyjádření to byla právě Garzónova odvážná iniciativa ve věci vyšetřování porušování lidských práv a zločinů minulosti, která inspirovala podobné úsilí v celé Latinské Americe, jejíž historie je v tomto směru velmi podobná té španělské. Soudce Garzón tak představuje významný faktor v procesu obnovy historické paměti zemí Latinské Ameriky.

Svou podporu španělskému soudci vyjádřilo společnou veřejnou deklarácí také 46 chilských zákonodárců. V tomto prohlášení 44 poslanců a 2 senátorů se praví, že níže podepsaní vyjadřují, v tak paradoxní situaci, jaká ve Španělsku nastala, svou bezmeznou podporu a solidaritu tomu, kdo příkladným způsobem bděl nad respektováním lidských práv i za hranicemi své vlasti. Signatáři

rovněž doufají, že se k jejich prohlášení přidají i další veřejní činitelé, aby se tato, podle jejich slov, „fraška“ zapsala do obecného povědomí jako jedna z nejostudnějších kapitol současnosti.

Doporučujeme

Reflexe nad významem mírového procesu, který vynesl do prezidentského křesla prezidenta Uribeho <http://www.semana.com/noticias-opinion/defensa-del-caguan/137402.aspx>

Bezpečnostní situace v Kolumbii očima The Economist: http://www.economist.com/world/americas/displaystory.cfm?story_id=15867860&source=hptextfeature

Newsletter vyjadřuje názory autorů. Názory vyjádřené v textu nemusí být nutně stanoviskem Asociace pro mezinárodní otázky.

Koordinátor projektu: Naďa Závodníková. Zpravodajství: Dalibor Bartoš, Zuzana Dudová, Nina Hönigová, Ivan Kováč, Tomáš Kristlík, Jiří Skoupý, Naďa Závodníková Korektury: Marie Petrovická Odborná editace: Jiří Skoupý, Ivan Kováč. Grafický návrh: Side2 Sazba: Petr Netuka Kontakt na redakci: newsletter.ap@amo.cz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) Žitná 27, 110 00 Praha 1 Tel./Fax: +420 224 813 460 E-mail: info@amo.cz / www.amo.cz

© Asociace pro mezinárodní otázky 2010